

פ' ויחי תשס"ח

1 ספר בראשית פרק נ

כה וְיִשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פְּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלֶתְכֶם אֶת-עַצְמוֹתַי מִצָּהָ:

2 ספר שמות פרק ג

יח וְשָׁמְעוּ לְקוֹלְךָ וְבָאתָ אֵתָהּ וְזָקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְיֹאמְרוּתָם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה נִלְכְּהָנָא דָרְךָ: שְׁלֶשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ:

3 רש"י שם

מאליהם, מכיון שתאמר להם לשון זה ישמעו לקולך, שכבר סימן זה מסור בידם מיעקב ומיוסף שבלשון זה הם נגאלים, יעקב אמר להם ואלהים פקוד יפקוד אתכם, יוסף אמר להם פקוד יפקוד אלהים אתכם

4 שבת דף קד.

אמר רבי ירמיה, ואיתימא רבי חייה בר אבא: מנצפ"ד צופים אמרום

5 תוספות מגילה דף ב.

...פיר"ת וז"ל שהגיה בספר הישר מנצפ"ד צופים אמרום כמו קול צופיק (ישעיה נב) נביאים. צופים מהר אפרים (שמואל א א) ממאתים נביאים (מצופים) שעמדו להם לישראל והיו צופים הללו לאחר ששרף ארון את התורה ומשום לשון נופל על הלשון נקרא מנצפ"ד בלשון צופיק...

6 חדושי הרשב"א על מסכת מגילה דף ב/ב

מנצפ"ד צופים אמרום. צופים היינו נביאים שלאחר יאשיהו.

7 פרקי דרבי אליעזר פרק מו

ר' אליעזר אומ' חמשה אותיות שנכפלו בכל האותיות שבתורה כלם לסוד גאולות, כ"ף כ"ף אברהם אבינו נגאל מאור כשדים, שני לך מארצך, מ"ם מ"ם נגאל בו יצחק אבינו מיד פלשתים, שני לך מעמנו, נו"ן נו"ן נגאל בו יעקב אבינו שני הצילני נא מיד אחי, פ"א פ"א בו נגאלו אבותינו ממצרים, שני פקוד פקדתי, צד"י צד"י בו עתיד הב"ה לגאול את ישראל משעבוד ארבע מלכויות ולאמר להם צמח צמחתי לכם, שני ואמרת אליו כה אמר ה' צבאות לאמר הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח, וכלם לא נמסרו אלא לאברהם אבינו ואברהם מסרן ליצחק ויצחק מסרן ליעקב ויעקב מסרן ליהוה הגאולה ליוסף, שני ואלהים פקוד יפקוד אתכם ויוסף בנו מסרן ליהוה הגאולה לאחיו ואמ' להם פקוד יפקוד אלהים אתכם, ואשר מסרן ליהוה הגאולה לסרח בתו, וכשבאו משה ואהרן אצל זקני ישראל ועשו האותות לעיניהם הלכו אצל סרח בת אשר אמרו לה בא אדם אחד אצלנו ועשה אותות לעינינו כך וכך, אמרה להם אין באותו ממש, אמרו לה והרי אמ' פקוד יפקוד אלהים אתכם, אמרה להם הוא האיש העתיד לגאול את ישראל ממצרים, שכן שמעתי מאבא פ"א פ"א פקוד יפקוד, מיד האמינו העם באלהיהם ובשלוחו, שני ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את עמו

8 ספר גור אריה על שמות פרק ג פסוק יח

ומצאתי בפרקי ר"א כי ישראל נגאלים בפ"א שהוא מאותיות מנצפ"ד שהוא כפולים, וכולם משמשים גאולה אחת. ובאות פ"א מן מנצפ"ד נגאלו ממצרים, ובשאר אותיות מנצפ"ד לגאולות אחרות. ולפיכך התחיל משה לאמר "פקוד פקדתי" להורות על פ"א מאותיות מנצפ"ד. ונראה לפרש כי כ"ב אותיות אלפא ביתא בהם ברא הקב"ה את העולם, כאשר אמר בספר יצירה (פ"ב מ"ב), ותמצא כי האותיות כ"ב, ויש עוד מנצפ"ד שהם יותר גדולים מן כל כ"ב אותיות. ולפיכך סדר חמש אותיות באלפא ביתא דאי"ק בכ"ר בסוף הא"ב. והך' פשוטה הוא חמש מאות, והמ' - ו' מאות, וכן הנו"ן - ז' מאות, ה' - ח' מאות, הצד"ל פשוטה - ט' מאות. מזה

תראה כי הם על כל האותיות. והטעם מפני שכלם נקראים פשוטים, והמ"ם היא סתומה, שהפשוט והסתום הוא יותר במדרגה. וזהו הטעם שלא ישמשו אלו האותיות רק בסוף התיבה שאין אות אחריו, בעבור מדרגת ועליונות הפשוטים שלא יבוא שום דבר אחריו. וכמו שברא העולם בכ"ב אותיות, כך ברא ופעל הגאולה באותיות מנצפ"ד, כי הגאולה יותר עליון במעלה מענין העולם הזה. ולכך הגאולות הם באותיות מנצפ"ד שהם אחר אלפא ביתא שבהם ברא העולם. ואף על גב שצאן אין פ"א פשוטה, כפל הפאי"ן "פקוד פקדתי" מורה על כפל פיא"ן - כפופה ופשוטה, רק שאין הפ"א הפשוטה משמש בתחלת המלה כי אם בסוף, ולכך כפל הפיא"ן מורה פשוטה וכפופה, וזהו טעם המדרש הזה:

ושמעתי פירושו כי במלת "פקוד" רמזו כל הצרות בנעלם של תיבות פקד, כי נעלם הפ"א הוא א', ונעלם הקו"ף הוא פ"ו, ונעלם הד' הוא ל"ו. וזה כי ת"ל היו ימי גירות, כדכתיב "ומושב בני ישראל ת"ל שנה". פ"ו הוא זמן השעבוד, שהוא משנולדה מרים. וכן במדרש שיר השירים רבה (ב, א) "כי הנה הסתיו עבר הגשם הלך" (ר' שיה"ש ב, יא) אלו ד' מאות שנה, שנאמר (בראשית טו, יג) "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך", "הסתיו" (שם בשיה"ש) אלו ששה ושמונים שנה שהיה זמן השעבוד משנולדה מרים, ונקראת מרים על שם "וימררו". וא' שנה - היא שנה שבסוף, שנאמר "וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל", ששחט בניהם (רש"י שם). ורמזו הכתוב לפקוד את מצרים, ויהיה נגלה ונראה לעינים, ויהיה נפקדים על כל חטא וחטא בפרט מה שעשו. לכן פקידה בעלמא הוא בגלוי, אבל על כל מה שעשו אינו נגלה כל כך:

9 גבורות השם כו

כי דבר ידוע כי בעשרים ושנים אותיות ברא העולם כמבואר בספר יצירה ובהם חקק צורת העולם ועניני העולם, ואלו ה' אותיות הם מנצפ"ד חקק בהם הגאולה של עולם, שהגאולה גם כן היות העולם, כי אלו אותיות הם אותיות פשוטים והפשטות יש בו גאולה כמו שיתבאר לקמן אצל מצות המצה ובכמה מקומות. כי הפשוט עומד בעצמו אין לו צירוף אל דבר מה רק עומד בעצמו, וכן ענין הנגאל עומד בעצמו מבלי שיש לו חבור וצירוף אל אדון שלו, ולא כן המשועבד שאינו פשוט כי יש לו צירוף אל אשר הוא משעבד בו, ולפיכך הפשוט העומד בעצמו ואין לו שום צירוף אל זולתו הוא ענין חירות. ועוד כי אין ספק שדבר שהוא אינו פשוט ויש בו הרכבה יש בו שיעבוד, כי דבר שהוא מורכב כל חלק משעבד בשני עד שאין השני בן חורין בעצמו. וזהו גם כן טעם אחד מטעמי המצה, שהמצה פשוטה לא כמו החמץ שהוא מורכב, וכל חלק אינו בן חורין כמו שיתבאר לקמן אצל מצה זו, ולכך הפשוט ראוי לגאולה שאין בו שעבוד, ולפיכך אותיות שהם פשוטים בהם נברא הגאולה. וכן אות הסתום אין ספק כי הסתום הוא יותר פשוט, וגם כן כי הסתום אין שולט דבר בו וזהו ענין החירות. ולמעלת ולמדרגת אותיות אלו הושמו אחר אלפ"א בית"א בסדר אי"ק בכ"ר גל"ש וכו' ועוד ידוע כי השם יתברך ברא העולם על ידי אותיות אלפ"א בית"א וכמבואר בספר יצירה, ובאותיות האלפ"א בית"א חקק העולם הזה הגשמי, ובאותיות הפשוטות אשר הפשיטות יותר במעלה ולפיכך הם אחר האלפ"א בית"א ברא הדברים אשר הם עליון מן העולם הזה הגשמי המורכב, והגאולות הם למעלה מן העולם המורכב, כאשר יגאל הקדוש ברוך הוא את ישראל מן האומות שיש להם העולם הזה ויתן להם מדרגתם למעלה מן העולם הגשמי, ולפיכך באלו ה' אותיות שהם אחר האלפ"א בית"א גאלם מן האומות ונתן מדרגתם למעלה מן העולם הגשמי.

10 Rav S.R. Hirsch, Collected Writings II:252

The that God grants to His people will assume many different forms. So will the phenomena of history in which God reveals His workings for His purpose of earth and so, too, will the 'ends' with which God sets the landmarks of His workings, ending one era and introducing another, until the coming of the ultimate 'end' when the fruit of the entire process will have matured.

פ' ויחי תשס"ח

אש קודש שמיני עצרת

אפשר לעשות התגלות יתירה, יתגלה בו ההתגלות הגדולה של בחי' לעתיד אשר בדין, מה שחזן מהכתב א"א לגלותו, היינו מכל צרות ישראל דין ועונש, גילו הם שבאמת היא התגלות יתירה, רק כיון שהעולם עוד אינו ראוי לקבל התגלות יתירה של לעתיד נעשה דין ועונש מזה לכן פעלו הם שעכ"פ בכתב באותיות מנצפ"ך תמשך ותתגלה גדול התגלות, ועי"ז נמתק הדין מישראל.

אבל רק מפני שהנביאים הביטו על צרות ישראל כצופים מלמעלה לכן ראו בהן גדול האור משא"כ מי שמביט מלמטה על צרות בלבד קשה לו לראות את האור שבו, ומש"ר אמר לד' למה הרעתה לעם הזה, כי בני' הלכו אז באותם מחשבות ודיבורים כמו אנחנו, הנה צפינו לישועה ואמרנו עוד רגע ונושענו, ולסוף עוד הרע לנו ועוד חזקו הצרות, ואמר מש"ר לד' אני יודע ורואה שהכל לטובה אבל למה הרעתה לעם הזה שהם אין יכולים כבר לסבול הצרות, ובשביל זה את הטוב שבהן אינם רואין.

אש קודש : שפירא, קלניטוס קלמיש בן אלימלך >> מחשבה ומוסר, תולדות עם ישראל, << [5] עמוד מס 81 תכנת אוצר החכמה

ואפשר כי איתא בסנהדרין דף צ"א ואר"ח ב"א אר"י עתידין כל הנביאים כולם אומרים שירה בקול אחד שנאמר קול צופיך נשאו קול יחדיו ירגנו עכ"ל הג', ומה מרמו לנו בזה שהנביאים יאמרו שירה בקול אחד, וחזן מזה הא שם בפסוק הזה בישעי' נ"ב ח' פרש"י על צופיך, פשוט צופים שמעמידין על החומות והמדלים לבשר ולראות מי בא לעיר, אבל זה אינה קושיא כי כמה פעמים מוזכר בגמרא צופים על הנביאים, כמו מנצפ"ך צופים אמרו, בריש מגילה, (דף ב' ע"ב) ובטח בכל מקום היא בכונה.

ואפ"ל ששם וכאן רמו אחד לנו מרמו, כי נודע שאותיות הכפילות של מנצפ"ך הם בחי' דין, מפני שמצמצמים את התיבה שלא תתפשט יותר, כי אחרי אותיות הכפילות אין כותבים יותר, והנה השינוי שבין אותיות הפשוטות של מנצפ"ך לבין אותיות הכפילות היא רק בכתב, כי במבטא ודיבור אין חילוק ביניהם, והכתב יכול לקבל יותר אור מאשר הדיבור, כמו שרואין מהגמרא לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב בהוי' ונקרא באדנ', היינו שהכתב יכול להכיל גם עתה התגלות הוי', משא"כ הדיבור שרק במקדש ולעתיד יאמרו הוי'.

ויכול להיות שזהו הענין שמנצפ"ך צופים אמרו, או כמו שמסקינן בגמרא שכחום וחזרו ויסדום, כי נודע שהתגלות הדין הוא למעלה מהתגלות של רחמים, רק שלעת עתה קשה לקבלו ולהשיגו ונעשה ממנו דין ועונש ח"ו, בתחילה עלה במחשבה וכו' במדה"ד, ורק מפני שראה שאין העולם מתקיים שיתפה למדה"ר, ולעתיד תהי' העבודה בלוי' וההלכה כב"ש בחי' דין כמ"ש מהאר"י זצ"ל, ובעוה"ז העבודה בכהנים והלכה כב"ה בחי' חסד, לכן הצופים, כמו שהצופה עומד במקום גבוה ומביט ממעלה למטה כן הנביאים שראו הכל מלמעלה ממדרגת קדשם תקנו את מנצפ"ך בכתב, שהכתב שבו

אש קודש : שפירא, קלניטוס קלמיש בן אלימלך >> מחשבה ומוסר, תולדות עם ישראל, << [5] עמוד מס 81 תכנת אוצר החכמה